

genealogije. Ne niječe se tim čitanjem, da je Isus po Duhu Svetomu začet od Djevice Marije, već se jasno ističe djevičanstvo Marijino dodatkom: „ἡ μνησευθεῖσα παρθενος Μαριάμ.“⁶

Cujmo Knabenbauera: Legitur quidem in syn.: Joseph... genuit Jesum; sed cum addatur: cui desponsata erat Maria virgo et l. 18. seq. clarissime virginitas asseratur, patet genuit improprie sensu legali accipi, uti alias Joseph etiam pater Jesu vocatur sensu legali (Luc. 2, 48), Joseph vir Mariae vocatur ob ea quae v. 20, 24 narrantur.⁶

„Prvorogjeni sin Marijin i braća Isusova“ u tumačenju riječi „prvorogjenac“ bilo bi dobro, da se dotakao auktor i mističkog tumačenja. Uvjeren sam, da bi mnogi bio ushićen promatrajući značenje „primogenitus“ u Pavla.

„Proročanstva o Mesiji“ pisano je odviše općenito; trebalo je i navesti glavna proroštva i ukratko protumačiti. Isusovo uskrsnuće, trebalo je malko opširnije obraditi, naročito hipotezu vizija. (Visionstheorie).⁷

Dr. Franjo Zagoda.

P. Michael von Neukirch, G. M. Cap. Die katholische Lehre von der Gnade in ihrer Schönheit und Harmonie. Herausgegeben von Stefan Bilger, Pfarrer. Freiburg (Schweiz): Canisiusdruckerei u. Verlag. 1913. U 8-ini Str. 332.

Među mnogim pitanjima specijalne dogmatike osobito je važno ono o milosti (De gratia). Milošću bo postizavamo naš vrhunaravni konačni cilj: po sv. krštenju smo se u milosti preporodili, milost nas mora i kroz ovaj zemaljski život voditi, jedino milost može nas i u vječni život uvesti. Odatle i važnost milosti. Nego u pitanju milosti nalazimo mnogo poteškoća. Zato su se muževi svih vjekova naše kršč. ere bavili tim tako važnim, a u isti mah i tako teškim

⁶ Heer: Die Stammabäume Jesu nach Matthäus und Lukas cfr: Joseph und das Weihnachtsgeheimnis.

⁶ Knabenbauer: Commentarius in evangelium secundum Matthaeum p. 45.

⁷ cfr. Jocquier et Bourchany: La résurrection de Jésus Christ.

pitanjem. Stoga i nema dogmatičnog traktata, gdje se mišljenja bogoslovaca tako razilaze kao što u traktatu o milosti. K tomu se ima priključiti i drugi razlog t. j. što se na milosti temelji i moral: je li kriva nauka o milosti, kriva je i nauka o moralu. S ovih je razloga dakle opravdano djelo, koje hoće da predoči ponajglavnija tumačenja bogoslovaca i kuša ih k jedinstvu privesti. Ovo je imao na pameti i pisac, kapucin iz štrasburškog samostana, prije nego se dao na posao. Svoj zadatak obradio je ovako:

Na prvom je mjestu prikazao pojam, diobu, uzroke, narav i ljepotu milosti kao i zablude, što nastaju iz krivog shvaćanja milosti. Zatim slijede dva glavna odsjeka: u knjizi prvi je o aktualnoj milosti, a drugi o milosti habitualnoj. U prvom se odsjeku pisac bavi oznakom i potrebom milosti, njezinim odnosajem naprama slobodnoj volji te harmonijom četiriju sustava o milosti: tomizma, augustinijanizma, molinizma i kongruizma. Upozorujemo, da piščev uspješni pokušaj zbliženja svih tih sustava sačinjava novu tekovinu u bogoslovnoj književnosti. Tako se izjavila sva nje-mačka kat. štampa. U drugom odsjeku govori pisac o habitualnoj milosti ili o opravdanju s osobitim obzirom na njezinu bit i vlastitost. Posljednje poglavlje govori o načinu, kojim možemo dobiti opravdanje putem dobrih čina. Uočimo li čitavo djelo, moramo da priznamo, da bi djelo zasluživalo osobitu preporuku bogoslovnih profesora, jer raspravlja o toli važnom i zamršenom pitanju s dubokim poznavanjem teoloških načela i teološke književnosti, a što je najglavnije za knjige ovakove vrsti, da se odlikuje i lakoćom stila i dikcije. Knjiga bi P. Michaela vrlo dobro poslužila i kao priručnik bogoslovnoj mladeži, jer bi iz nje posve lakim načinom mogla pojmiti milost u njezinoj — koliko se to daje — biti i u bogoslovnoj znanosti. Zato srdačno pozdravljamo djelo kapucina P. Michaela i želimo, da nas doskora i sa kojim drugim djelom obdara.

A. L. Gančević, O. F. M.

J. Chrys. Schulte: Unsere Lebensideale und die Kultur der Gegenwart.